

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 8 (iskarna 1. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.—.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.

UPRAVIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petdvestica 30 vin., pogojen prostor, poslana: in reklame 40 vin. — Listate prejema upravištvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštne proste.

Ob pričetku šol.

Sredi meseca septembra prične velika večina šol zopet poučevanje. In ob taki priliki je gotovo tudi naša dolžnost, da povemo svoje mnenje in opozorimo starše na nekatere nedostatk, ki utegnejo nastati, če pri odgoji mladine starši ne upoštevajo vseh tistih okoliščin, ki neplivajo blagodejno na vzgojo in na izobrazbo mladine.

Najbrže ni staršev, ki bi hoteli, da se njih otroci ne izobrazujejo več nego le toliko, kolikor jim sili zakon; nasprotno pa je res, da v nebrojnih primerih sili beda siromašne starše, da komaj pričakujejo tistega trenutka, ko pojde njihov ljubljencek, njihova ljubljanka v delavnico, da nekaj prisluži za dom.

Delavskim otrokom je večinoma usojena ta pot sprčo bednih razmer in le malo je takih staršev, ki iz nestrpnosti, da čimprej izkoristijo otroke, ene dopuščajo, da bi se otroci vsaj nekoliko več šolali. Starši, ki stoje na takem stališču niso bolj od drugačnih izkoriščevalcev.

Zal, da šolstvo pri nas ni tako razvito, da bi nam bilo mogoče vsakokrat in povsod dovesti otroke po tej ali oni poti do primerne izobrazbe. Nimamo meščanskih šol, ne primerno organiziranih obrtnih in strokovnih in ne nadaljevalnih, še manj pa srednjih realistiških šol.

Veliki nedostatek v našem šolstvu je zločin nad narodom, ki ga imajo na vesti vsi tisti faktorji, ki nosijo široke in visoke klobuke in ki so odločevali v kulturnem in političnem razvoju doslej.

Odrešenika za te grehe ne bo. A vendar moramo naprej. To zahtevajo razmere. To zahteva boj za naš življenjski obstanek in posebno delavstvo je zainteresirano na tem, da ima dobro razvito šolstvo.

Ljudske šole so obvezne. V njih se negujejo prve vrednosti z vzgojno tendenco. In če rečemo o ljudski šoli, da naj starši pošiljajo svoje otroke v dobre domače šole, v katerih se vzgajajo otroci v materinski, ker ta jezik razumejo in razumejo učitelja ali učiteljico in se s tem da prilika, da se uspešno uče in vzgajajo, smo povedali o ljudski šoli ob pričetku novega šolskega leta dovolj, seveda dovolj tedaj, če bodo starši tudi vpoštevati razloge, ki nas navedajo k temu nasvetu. Prva vzgoja se mora podajati otrokom v materinem jeziku in mnogo bolj pametno bo, če se bo nudila prilika otrokom, da se priuče tudi tistim tujim jezikom, ki jih bodo potrebovali v življenju. To je potrebno, a ni potrebno iz kakih šovinističnih razlogov nego bolj iz praktičnih.

Izobraževalšč, ki bi bila primerna za naobrazbo tiste mladine, ki se namerja posvetiti obrtništvu in industrijalnemu delu, ni; celo kmetijskih šol imamo komaj par.

Kaj pa srednje šole? Imamo večje število gimnazij, komaj par realk (ena slovenska) in nekaj učiteljskih, o katerih se pa nikakor ne more trditi, da so urejena našim razmeram primerno.

Pri nas je posebno hud naval na gimnazije. V prvo šolo se vpišejo trume dijakov in ko dovršijo gimnazijo jih le peščica. Lahko rečemo, da s povojnim uspehom dovrši gimnazijo morja komaj ena desetina vseh tistih dijakov, ki so vstopili v prvi razred. Vzrok tem neuspehom tiči v tem, da so razredi prenapolnjeni, da se sili v gimnazijo dečke, ki imajo še premalo razvit intelekt, in ker tudi učna uprava pritiska na te

zavode v tem smislu, da bi se duševni profekariat preveč ne razmnožil.

O učiteljskih so nam itak znane razmere. Realk in strokovnih šol pa imamo mnogo premalo.

Naval na realke in v strokovne šole bi moral biti pri nas čisto drugačen nego je, zakaj na realnih poljih pri nas še manjka delavcev. In ali ni industrija in vsa gospodarska politika takorekoč odvisna od takih strokovnjakov?

Vse to, kar smo povedali doslej, bodi v opomin, da se ozirajmo pri vsem šolstvu na praktični pomen in zahtevajmo, da se vsi tisti zavodi, ki še niso popolni in ki jih še ni, izpolnijo oziroma ustanove.

Preden zaključimo, moramo opozarjati še na neko okoliščino, ki je za naše razmere precej usodna. Po Slovenskem se snuje posebno mnogo samostanskih in izredno klerikalnih zavodov, ki snujejo šolstvo strogo pod škofovsko palico, treba je še bilo po zaslugi »naprednjakov« raznih baž zanesti k nam to »rožico« kulture. V teh šolah nimajo otroci staršev, ki žele dobre vzgoje, ne samo bizantinske, mišesar iskati. Docela napačno je mnenje, da se v takih šolah ohranjajo vse lepe lastnosti otrokove. Res je pa, da se otroci v teh zavodih odtujujejo življenju in se vzgajajo v potuhnjene pasivne subjekte. Varnost lastnosti se otresejo le redko, pozneje v življenju pa so njim in drugim te njihove lastnosti v neprijetno breme.

Starši naj zbero svojim otrokom vedno le take šole, ki so primerne njihovi jezikovni sposobnosti, nadarjenosti in ki imajo v življenju kar največ praktičnega pomena. Le tedaj smemo pričakovati, da se vse, kar se je zamudilo, doslej, popravi vsaj nekoliko.

Svoboden rod mora biti svoboden na vseh poljih in mora napredovati tudi na vseh poljih. Ta deviza velja tudi za nas, za socialiste, za delavce in za naše tovarišice, delavke in žene.

Mrtva roka v Avstriji.

Na vsem področju avstrijskega cerkvenega prava ni snovi, ki bi bila bolj zamotana in nejasna kakor vprašanje cerkvenega lastniškega prava. Iz za tereziansko-jožefovske dobe so se uveljavljale različne sruje in ustvarjale norme, ki se nikakor ne dajo združiti. Oblasti so storile, kar so mogle, da so še bolj zamotale vso reč.

Spričo tega položaja nikakor ni misliti, da bi se podala popolna slika cerkvenega premoženja. Vendar je pa mogoče, na podlagi točnih statističnih podatkov pokazati, kako silno se je cerkveno premoženje v Avstriji pomnožilo iz za druge polovice 19. stoletja in potem se šele lahko vpraša, če so s s tem izrednim pomnoževanjem tudi vestno izpolnjevale v zakonih vtemeljene dolžnosti.

Stanje cerkvenega premoženja pred letom 1880 je bilo sledeče:

	1845. leta	1880. leta
forintov		
Stolne cerkve . . .	538.252	641.815
Škofijske menze . .	6.975.854	5.798.897
Stolni in kolegialni kapiteljni . . .	837.296	1.056.006
forintov		
Župne cerkve . . .	30.718.911	93.426.156
Kuratne prebende . .	10.904.943	100.386.602
Samostani . . .	12.268.196	89.927.565
Semenišča . . .	534.498	2.920.291
Drugi objekti . . .	30.908	346.530

Skupno aktivno premoženje cerkve je znašalo leta 1835 54.410.720 for.
leta 1880 295.513.770 »
Narasplošno je za 241.103.050 »

Pasivno premoženje je znašalo leta 1835 2.707.529 for.
leta 1880 9.819.685 »
Narasplošno je za 7.112.146 »

Od leta 1880 do 1900 se je aktivno premoženje cerkve tako izpreminjalo:

a) Katoliške katedrale:
leta 1880 641.815 for.
leta 1900 7.442.973 K
Narasplošno je v 20 letih za 6.159.342 »

Pasivno premoženje je od leta 1880 do 1900 narasplošno od 16.560 for. na 55.439 kron.

b) Škofijske menze:
leta 1880 5.798.897 for.
leta 1900 62.991.902 K
Narasplošno je za 51.394.108 »

Pasivno premoženje je v istem času narasplošno od 248.897 for. na 1.224.951 kron.

c) Stolni in kolegialni kapiteljni:
leta 1880 1.056.006 for.
leta 1900 41.468.138 K
Narasplošno je za 39.356.126 »

Pasivno premoženje je narasplošno od 7495 for. na 2.040.778 kron.

d) Župnije in druge cerkve:
leta 1880 94.426.156 for.
leta 1900 262.085.280 K
Narasplošno je za 73.832.968 »

Pasivno premoženje je padlo v istem času od 4.347.929 for. na 5.053.766 kron.

e) Kuratne prebende in drugi beneficiji:
leta 1880 100.386.602 for.
leta 1900 208.205.543 K
Narasplošno je za 7.432.339 »

f) Samostani:
leta 1880 89.927.565 for.
leta 1900 193.229.924 K
Narasplošno je za 13.374.794 »

Pasivno premoženje je padlo od 4.241.396 for. na 7.425.752 kron.

g) Semenišča:
leta 1880 2.920.291 for.
leta 1900 13.128.110 K
Narasplošno je za 7.287.528 »

Pasivnega premoženja je bilo leta 1880 14.265 for., leta 1900 pa 155.772 kron.

Skupno aktivno premoženje cerkve je znašalo:
leta 1880 295.513.770 for.
leta 1900 813.612.301 K

Torej je narasplošno v dvajsetih letih za 222.584.761 kron.

Leta 1900 je imela cerkev skupnih dohodkov izdatkov pa 60.763.818 K
torej prebitka 35.521.373 »
v enem letu 25.242.445 »

Profesor Wahrmund je pred leti konstatiral, da cerkev ne izkazuje svojega pravega premoženja, ki se v Avstriji lahko ceni na 3 do 4 milijarde.

V svetem pismu se nekje govori o zakladih, ki jih rja in moli žr. Kristus je učil, naj se ne nabirajo tako zakladi. Ampak to stoji le v evangeliju.

Ljubljana in Kranjsko.

— Stanovanjska »politika« v Ljubljani. V socialni politiki so bili naši liberalci od nekdaj jalovi kakor lesnika in življenje revnejših ljudskih slojev jim nikoli ni belilo glave. Da je življenje v Ljubljani, v malem provincialnem gnezdu, brez vseh udobnosti velikega mesta, prav tako drago kakor n. pr. na Dunaju, se ima ljubljansko prebivalstvo, ki beži iz teh zidov, če je more, zahvaliti v prvi vrsti liberalni komandi na magistratu, ki ni znala z modro zemljiško in stavbinsko politiko zavezati naraščajočega sancvanjskega odcruštva, ki ni znala z zadostno in dobro aprovizacijo mesta z živili regulirati cen na ljubljanskem trgu in poskrbeti ljubljanskemu prebivalstvu vsakdanjega kruha po poštenih cenah. Znala ni, pravimo, ali pa ni hotela. Zakaj če pogledamo liberalne vrste vidimo, da nosijo prvi zvonec ljudje, ki se jim je ob tem nezgodnem odcruštvu z živili in s stanovanji prav dobro godilo in ki bi jim bila socialna politika občine zamašila močan vir njihovih dohodkov. Po načelu: ne tajiti, kar se tajiti ne da, priznavajo semtertja tudi liberalci svoje stare in preočitne grehe, ampak kakor Pilat si umivajo roke in zvrčajo vse te neopravičljive napake na račun — Hribarjeve ere na magistratu. Ni lepo, da obsipajo svojega človeka, ki so ga do nedavna še s cvetjem obsipali, s svojimi grehi. In tudi koristno ni! Zakaj liberalna stranka je v popolni meri odgovorna za Hribarjevo županovanje, ker se ne spominjamo, da bi bila njegovemu poslovanju na magistratu kdaj ugovarjala in je prejšnji župan delal zmerom v popolnem soglasju z liberalnim občinskim svetom. Drugič pa se liberalna natura izza Hribarjevih časov ni prav nič izpremenila in so liberalci ostali kakor so bili: socialno politični značaj liberalne stranke, njena »skrb« za siromašne sloje ljubljanskega prebivalstva, naj navedemo samo tole: Dočim se misel na zgradbo delavskih stanovanj, iz liberalnega občinskega sveta še pod Hribarjem ravnost izsiljena, že leta in leta velja na magistratu, da bi imelo draga in slaba stanovanja plačujoče delavstvo v Ljubljani od tega najmanjši dobiček, je liberalni mestni magistrat stanovanjsko vprašanje za bogato ali pa vsaj dobro situirano gospodo že davno rešil. Ne sicer za vso, zaenkrat le za velik del! Mestna občina ima v Ljubljani več hiš: poslopje mestnega hospitala, grajščino pod Turnom itd. V teh mestnih hišah so velika in lepa stanovanja namenjena odlični gospodi. Ampak stanarine v teh hišah so tako cene, da po nekod ne dosežajo niti polovične, v Ljubljani pa podobna stanovanja običajne višine. Popolnoma prav bi bilo, da bi občina, ako bi imela v svoji posesti mnogo hiš, regulirala cene ljubljanskega stanovanjskega trga in gledala, da cene ne šinejo v višave, ampak nedopustno je, da se začnejo stanovanjska politika občine pri veliki gospodi, ki lahko plača stanarino za štiri do šest sob, ali če je že lahko ne plača, jo vsaj mnogo lažje utrpi, med tem pa se velikim množicam ljubljanskega prebivalstva šibe ramena pod nezgodno stanarino in si otrešajo ljubljanski prah s svojih čevljev in beže v okolico izpod oblasti ljubljanskega magistrata. Zlasti ostudno se nam zdi, da se tako upravlja hospitalna hiša, dedščina mestnih ubožcev, in da jemljejo beračem, da dele bogatinom.

A. K. GREEN: Sosedov dom.

(Dalje.)

Kaj naj bi ji odgovorila. Nekaj mi je razjasnila noč, a tega ji nisem hotela praviti. Zato sem zmajala z glavo. Nato je uboga ženska umolknila, le proseče se je še ozrla na stražnika in potem name, a ta proseči pogled mi je bil nezaupljiv. Potem se je obrnila k truplu. Ker je stala bližje mrliču, je opazila nekaj, da obstrmel; pokleknila je in pregledovala krila mrtve ženske.

— Kaj brskate tu? — je zagodrnjal policaj. — Vstanite! Le korner ima pravico, da se dotika teh reči!

— Saj nečem nič hudega! — se je opravičevala žena in njen glas je bil napol mrtev. — Pogledati sem hotela, kako je ubožica oblečena. Modra obleka, kaj ne? — me je vprašala.

— Modra, napol svilnata — sem odgovorila. — Strojena obleka, ampak prav dobro delana. Kupljena je pri Altmannu ali pa pri Sternu.

— Takih le . . . takih le prizorov nisem vajena — je zajecjela žena in se vzravnila. — Kakor da se ji je skatil razum! — Ali . . . ali naj zdaj odidem domov? — A ni se genila z mesta.

— Mlada je še ubožica, kaj ne? — je začela z nova z omahujočim, zategnjenim glasom.

— Mislim, da je mlajša od mene ali pa od vas — sem ji odgovorila. — Njeni ozki, šiljasti čevljički kažejo, da še ni dosegla diskrerne starosti.

— Da, da, tako je! — je vzkliknila strežnica s tako vneto, da se mi je zopet zazdela

zelo sumljiva. — Zato sem ji dejala: ubožica mala in govorila o čednem obrazu . . .

Hrup na cesti je naraščal, na vnanjih stopnicah so se začeli koraki in takoj nato je zapel zvonec.

— Kriminalna policija je tukaj — je izjavil stražnik z mirnim glasom. — Odprite vrata, ali pa stopite v vežo, če hočete, da jih odprem sam.

To je bila nezaslužena nevljudnost; ampak zavedala sem se, da sem važna priča in da ne smem izražati svojih občutkov. Pa sem zadumila svojo neželjeno in počasi odšla h glavnemu vhodu.

Drugo poglavje.

Slišala sem, kako se je zunaj pred vratmi prerivala hrumeča množica, ampak moje pozornosti ni odvrnila; čudno se mi je zdelo, da vrata niso bila zaklenjena; pritiskala sem na ključko, pa so se odprla. Ugledala sem zunaj kričečo množico in dva gospoda, ki sta stala na stopnicah pred vratmi in čakala na vstop. Namrščila sem čelo napram množici in se nasmejljajala gospodoma. Eden je bil precej zajeten in je imel dobrodušen obraz, drugi pa je bil suh in strog. Iz neznanega vzroka pa ni nobeden njiju prav ocenil časti, ki sem jima jo izkazala in le z neprijaznim pogledom sta me ošvrknili.

— Ali ste Vi prejele z okna klicali na pomoč? — je vprašal debeluh.

— Da, jaz sem poklicala — sem odgovorila z neomahljivim mirom. — V sosednji hiši stanujem in tukaj sem, ker sem se že od nekdaj živahno zanimala za svojo sosesčino. Po pravicah sem domnevala, da tu ni vse v redu. Ampak poglejte si sami!

Gospoda sta stala že na pragu sprejemnice in jaz sem jima bila za petami. Oba sta bila nedvomno vajena groznih prizorov, zakaj niti najmanjšega vznemirjenja nista kazala.

— Mislim, da je ta hiša neobljudena! — je dejal suhec, ki je bil očitno zdravnik. — Do snoči, sem mu segla v besedo; in že sem hotela začeti svojo povest, ko sem začutila roko na svojem krilu. Obrnila sem se in zagledala strežnico zraven sebe.

— Kaj hočete? — sem vprašala, ker mi je bilo popolnoma neumljivo, čemu bi skrivala.

— Jaz? — je odgovorila prestrašeno. — Jaz nič.

— Potem me ne motite — sem rekla osorno, zakaj njeno obnašanje bi lahko postavilo tudi mene v čudno luč. Potem sem izjavila: — Ta ženska je prišla danes sem, da bi pospravljala po hiši. Z njenim ključem smo prišli v hišo. Nikoli poprej nisem govorila z njo!

S premetenostjo, ki bi je preprosti taki baburi ne bila prisodila, se je trudila, da odvrne pozornost od sebe; pokazala je na truplo in živahno vzkliknila:

— Ampak ubožica mala! Ali še sedaj ne mislite odvdigniti omare? Ali hočete, da jo zmečka! Morda pa še ni mrtva!

— Eh, prazen je vsak up — je zamomljal zdravnik, ki je vzdignil roko trupla in jo zopet izpustil. Ampak dobro bi le bilo, da se spravi stran omara, preiskal bom truplo — je dostavil in se vprašujoče ozrl na svojega spremljevalca. Ta je prikimal.

Omaro so potisnili v stran. Zdravnik se je sklonil in položil roko na udre ogradi. — Nič več življenja ni v njej — je zašepetal — pred nekaj urami je že umrla! Ali oprostimo še glavo? — je vprašal svojega spremljevalca.

Ta je od minute do minute postajal resnejši. Odkimal je z glavo in me vprašal strogo:

— Kako mislite: hiša je bila do snoči neobljudena?

— Natanko kakor sem dejala. Do polnoči je bila neobljudena. Opolnoči pa sta prišli dve osebi . . . — Zopet sem začutila roko na svojem krilu, prav narahlo. Kaj je ženski? Nisem se upala obrniti, ampak skrivaj sem popravila krilo. Potem sem za korak stopila v stran in nadaljevala: — Dve osebi, gospod in gospa, sta se pripeljali z vozom in vstopili v to hišo. S svojega okna sem ju opazila.

— S svojega okna? — je zamomljal vpraševalec, ki je bil nedvomno detektiv. — In žena, ki ste jo videli, leži zdaj tu?

— Najbrž je tako. Ponoči seve nisem razločila njenega obraza. Ampak mlada se mi je zdelala v poskočna. Veselo je stekla po stopnicah.

— In gospod? Kaj je z gospodom?

— Tega ni. Deset minut pozneje je zopet odšel iz hiše. Čudno se mi je zdelo in nemir se me je polastil. Neverjetno se mi je zdelo, da bi kdo Van Burnamovih pustil damo vso noč v tako veliki, neobljudeni hiši.

— Ali poznate Van Burnamove?

— Le od daleč! Ampak to je vseeno. Na glasu gentlemanov so, to vem.

— Ali ni gospod Van Burnam v Evropi?

— V Evropi je, ampak ima dva sinova.

— Ali živita sinova tu?

— Ne! Neporočeni stanuje v Long Branch in drugi živi s svojo ženo nekeje v Connecticutu.

— Kako pa je dvojica snoči prišla v hišo?

Ali jima je kdo odprl?

— Ne, gospod je odklenil vrata.

— Tako, tako; ključ je imel!

— O klerikalnem spektaklu na Dunaju. Zimski milijoni. Z imeni podprte trditve, da se vrši z ogromnimi stroški združen evharistični spektakel na stroške židovskih milijonarjev, klerikalno časopisje, ponovno pozvano, še vedno ni ovrglo. »Abrahamovim sinovom« seveda ni do evharistije in ne do božje časti, tudi za klerikalno parado se ne navdušujejo; s svojimi milijoni si hočejo kupiti plemenito ime. Barantanje za plemstvo in družega nič! — Nesramna reklama drž. železnice. Udeležnikom evharističnega kongresa je drž. železnica (ki nima dohodka, da bi spodobno plačevala svoje uslužbenke) naklonila vožnjo na pol zastoni. Nižjeavstrijsko društvo koncipijentov se je obrnilo na upravo drž. železnice, da bi znižala vožnino za udeležnike drž. zborovanja avstrijskih koncipijentov. Odgovor: »Vaši prošnji v zvezi s tem predpisom ne moremo ugoditi. Ako pa se posamezni koncipijenti priključijo k evharističnemu kongresu, ki bo tedaj na Dunaju, se jim zniža vožnina za polovico.« Uprava drž. železnice, ki je zoper predpise dovolila evharistikom polovico vožnjo, dela nemarno reklamo za klerikalni spektakel in vabi ljudi. — Dr. Šusteršič o evharistiji. Na kongresu bo med drugimi slavnosten govornik tudi kranjski deželni glavar; govoril bo o »Sprejetju, razširjenju in obrambi dedščine Jezusa Kristus«, ali brez rimske mistike in po domače: o obhajilu. Na tem polju je Šusteršič doma takorekoč specialist. Ni dolgo tega, ko je na trialiistični problem pogledal s tega novega vidika in govoril o slovensko-hrvaški vzajemnosti v znamenju — evharistije.

— Shod konzumentov v Spodnji Šiški, ki se je vršil v torek zvečer pri Anžoku, je bil prav dobro obiskan. Zlasti je bil ženski spol častno zastopan. Ravnatelj sodrug Anton Kristan je v daljšem referatu objasnili dolžnosti članov do svoje organizacije. Povdarjal je, da smo sicer v nekaj letih dosegli naravnost znamenite uspehe, vendar vidi, da še premo delavskih konzumentov ni včlanjenih v »Konzumno društvo za Ljubljano in okolico«. Treba bo od strani članov še veliko intenzivnejše agitacije, nego je bila doslej, da pridobimo še vse ono. — Sodrug Kitek je v lepem govoru navajal mnenje meščanskih učenjakov o gospodarski organizaciji delavstva, o njej važnosti in o njenem vplivu na vse gospodarsko življenje. — Govorilo je še več sodrugov, ki so bili edini v tem, da so doslej dosegli uspehi lepi, vendar moramo še podvojiti naše delo, da bode uspeh popoln. — Predsednik sodrug Udovč je lepo uspešni shod zaključil z apclom: Na delo — za pridobivanje novih članov!

— Na Viču — Glincah raztezajo nasproti socialne demokracije prav na široko svoje jezike. Zlasti radi obrekujejo pri indiferentnih ljudeh našo konzumno organizacijo. Priporočamo, da sodrugi tem obrekovalcem in obrekovalkam stopijo na nohte. Nekatere babnice imajo prav strupene jezike. Dolžnost članov konzumnega društva pa je, da jim nekaj strupa iztrgajo ter jim pokažejo, da se naše delavske naprave ne smejo blati nezasnovano.

— Vzemnost na Glincah se prav lepo razvija. Dosedanje društvene priredbe so se prav častno obnesle in — društveni blaginjak je lahko zadovoljen. — Precej delavcev pa je še, ki pravijo, da so socialni demokratje, pa še niso člani »Vzemnosti«. Pristopite tedaj!

— Liberalci in reveži. Prejeli smo: Potezaje se na določbe § 19 tiskovnega zakona prosim, da priobčite z ozirom na članek »Liberalci in reveži« v Vašem cenjenem listu št. 369 z dne 29. avgusta 1912 nastopni popravek: 1. ni res, da bi bil jaz preskrbel Barbari Lanegger nekaj podpore na konto njene nekdanje občine, mesto da bi jo poučil, da ni sem pristojna, res pa je, da je nakazal podporo takratni gospod župan, ker ni smel in ne hotel odkloniti podpore potrebni ženi, akoravno ni sem pristojna, 2. ni res, da »človek, ki hoče biti prijatelj revežem, bi ne smel igrati takšne vloge« — res je pa, da mora vsak človek, ki hoče biti prijatelj revežem, istim takoj pomagati, ter jih ne sme odpraviti in tolažiti na poznejše čase, 3. ni res, »da ni bilo pošteno izrabiti nevednost stare žene, in da naj ljudje, ki ravnaajo z reveži tako, prihodnji molčijo o delavski prijaznosti« — pač je pa res,

da podtikanege namena nihče ni imel in da sem jaz gotovo tolikrat pomagal delavcem in revežem, kakor tisti, ki je pisal dotični članek. Z odličnim spoštovanjem Franc Keršnik, občinski tajnik in vpokojeni orožniški stražmester. Zagorje ob Savi, dne 2. septembra 1912. — Kar se tiče prve točke, bo odgovoril naš dopisnik. Druga in tretja točka tega »popravka« pa sta prav toliko vredni, kolikor so navadno vredni vsi »popravki« po § 19, pod okriljem katerega bi se slednjič tudi dalo »popravljati«, da sneg ni bel ... Sicer pa ima besedo naš dopisnik!

— Občinske volitve v Prečini pri Novem mestu. Volilni imenik za nove volitve v Prečini, ki so dale sodišču toliko opravila, je zopet razgrnjen. Kakor govore, bodo klerikalci tudi to pot kandidirali župana Vintarja.

— Lep gospodar. Konjač Šilinger v Perovu pri Kamniku je v pijanosti obstrelil svojega 22letnega hlapca Rudolfa Piška, katerega so prepeljali v deželno bolnico.

— Roparski napad. Iz Kamnika poročajo, da je prišel 27. avgusta popolnoma neznan, 40 do 50 let star človek na bližnji grad in prosil slikarjevo soprogo Matildo Klemenčičevo za miloščino. Klemenčičeva je dala možu majhno miloščino; v tem hipu pa jo neznanec s palico tako močno udaril po glavi, da se je zgrudila nezavestna. Ko se je zavedla, je opazila, da ji je napadalec ukradel iz zaprte omare za obleko dvajsetkronski bankovec, dve kroni in za eno krono drobiža, ter srebrno zapestnico. Za napadalcem poizvedujejo.

— Otrok se je zadušil. Te dni sta odšla zakonska Janez in Marija Semeja v Stanežičah pri St. Vidu nad Ljubljano z doma in sta pustila osem mesecev staro hčerko pod nadzorstvom 70letne stare matere doma. Čez nekaj časa je tudi stara mati odšla z doma; preje je položila otroka v zibelko spat. Čez eno uro se je vrnila, otrok pa je ležal mrtev pod zibelko. Najbrže se je bila zibelka premočno zazibala, ko stare matere ni bilo doma; pri tem se je prevrnila in otroka zadušila pod sabo.

— Pošta hranilnica. Meseca avgusta so znašale poštnehranilne vloge na Kranjskem v hranilnem prometu 97.167 kron 8 vinarjev, v čerkovnem prometu 9.126.889 kron 65 vinarjev, plačila nazaj v hranilnem prometu 77.328 kron 97 vinarjev, v čerkovnem prometu 5.468.467 kron 57 vinarjev.

— C. kr. deželni plačilni urad v Ljubljani na Cesarja Jožefa trgu bo dne 10., 11. in 12. septembra 1912 zaradi glavnega snajenja uradnih prostorov strankam zaprt.

— S trebihom za kruhom. V torek se je z južnega kolodvora odpeljalo v Amerika 115 Macedoncev, 28 Hrvatov in 35 Slovencev; nazaj je prišlo 10 Hrvatov, na Dolenjsko se je odpeljalo 25 Hrvatov.

— Avtomobilska nezgoda. Včeraj popoldne okoli 5. je pripeljal avtomobil J 14, ki je last g. Lončariča, v zmernem tempu po Prešernovi ulici v smeri proti Marijinem trgu ter je hotel zaviti v Miklošičevo ulico. Prav pred franciškansko cerkvijo pa pride čez cesto Marija Kuhar, mestna uboga, stara čez šestdeset let, pred avtomobil, ki jo podere in vleče pet do šest korakov daleč. Sofer je avtomobil takoj ustavil. Ponesrečenka, ki je bila v nezvesti, so odnesli v Sušnikovo lekarno, kjer ji je dal prvo zdravniško pomoč policijski zdravnik dr. Ilner. Na lice mesta poklicani rešilni voz je odpeljal nato ponesrečenko v deželno bolnico.

— Aretirani špedijski uradnik. Na starini je ustavil stražnik sumljivega moža in ga odvedel na stražnico, kjer so dognali, da ga neko češko sodišče zasleduje zaradi goljufije. Piše se za Josipa Johna, po poklicu je baše špedijski uradnik. Pri njem so našli dva para novih compat, ki jih je bil ukradel pred trgovino v Koldvorski ulici. Policija je izročila moža pristojnemu sodišču.

— Ostri strelji na vojaških vajah. Pri vojaških vajah na Notranjskem, ki so se vršile te dni, so bili oddani v glavni bitki trije ostri strelji. Uvedli so preiskavo.

— Nezgoda starčka. V ponedeljek preteklega tedna je šel 75letni Juri Jaklič v kočevske hribe iskat piče za svinje. Ker ga ni bilo domov, so ga šli sosedje iskat, a brez uspeha. V

petek je neki deček slišal v hribih klicanje. Ljudje so šli na dotično mesto, kjer je deček slišal klicanje in so kmalu našli čepico, ne daleč od tam pa starčka, stisnjena med dve skali. Bil je tako slab, da ni mogel več govoriti in je po preteku nekaj ur umrl.

— Zgoraj je. Od Sv. Lovrenca na Dravskem polju poročajo: 28. avgusta je izbruhnil okrog polnoči ogenj v gospodarskem poslopiju posestnika Jakoba Žumra, ki se je razširil dalje in uničil tudi gospodarsko poslopje posestnika Jožefa Medveda. Pri Žumru je v parni prenočiščeval 65letni revež Jože Geiser iz Ptujске gore, ki je zgorel. Našli so od njega le nekaj ožganih kosti. Najbrže je nastal ogenj vsled tega, ker je Geiser kadil in pri tem zaspal.

— V znamenju alkohola. V torek popoldne so se pred trnovsko cerkvijo sprli trije alkoholisti, naposled si pa skočili v lase ter pri tem enemu izbili zob. Bitka je trajala tako dolgo, da je stražnik vse tri odvedel v trnovsko stražnico, kamor je prišel ponje odgonski voz, s katerim so bojaželjne peteline prepeljali v magistratni zapor.

— Karambol. V ponedeljek sta na križišču Sv. Petra in Resljeve ceste trčila dva kolesarja s tako močjo, da sta padla s koles in se je pri tem enemu kolo nekoliko pokvarilo. Poškodoval se k sreči ni nobeden.

— Zlobnost. V ponedeljek ponoči med 3. in 5. uro sta dva neznanca vojska pred kavarno Prešeren v zvezi z voza lestev, ki je last plinarne in jo vrgla v Ljubljano, kjer se je zlomila. Plinarina ima vsled tega 100 K škode. Tudi kavarinarju sta vrgla en stol v strugo.

— Izgubljeno in najdeno. Postrežnica Anica Traub je izgubila denarnico, v kateri je imela 10 K. — G. Klementina Eberhardtova je izgubila zavitek čipk; šivilja Rozalija Tomčeva pa črn dežnik. — Gdč. Jožefa Franketova je izgubila denarnico z 30 K denarja, gospa Eleonora Finčeva pa bankovec za 20 K. — Prostak Jožef Gačnik je našel denarnico z manjšo vsoto denarja.

— Javen shod za člane in članice »občnega konzumnega društva« v Idriji sklicujem za soboto dne 7. t. m. ob 9. zvečer v društvene prostore k »Tončku«. Razpravljalo se bo o pritožbah članov in načelstvu. V Idriji, septembra 1912. Iv. Straus, sklicatelj.

— Štirinajstrednja plača za delavstvo pri c. kr. eraričnem rudniku se uvede že meseca oktobra t. l. Vsa akordna dela se bodo po dvakrat na mesec oddajala in sprejemala. Doslej se je to vršilo le enkrat mesečno.

— V vodo je padla poleg državne ceste čez zid, na kojem je sedela, 78 let stara Marija Koder. Bila je več let odnašalka časnikov narodni čitalnici in tudi drugim društvom. Utonila je, preden jo je bilo mogoče izveči.

— Shod za člane »občnega konzumnega društva« v Sp. Idriji se je vršil v nedeljo dne 1. t. m. Poročal je ravnatelj sodr. Straus. Člani so poldrugournemu poročilu o združništvu pazno sledili in sklenili, da bodo za svojo zadružno število delali kakor doslej.

Izobraževalno delo.

Nobena politična stranka in nobena organizacija ne polaga tolike važnosti na naobrazbo mas kakor delavske organizacije in socialno-demokratska stranka. Zaradi tega tudi te organizacije žrtvujejo mnogo denarja za naobrazbo in še več dela.

Kako je splošna naobrazba potrebna, nam pač dokazuje vsakdanje življenje.

Če se ogledamo nekoliko naokolo, opazimo povsod, da delajo meščanske stranke čisto s predzno demagogijo in prav nič ni čudnega, če se tudi med delavstvom razširjajo nazori, ki delavstvo zavajajo na pota, povsem nasprotna delavskim interesom. Fraze so v tako bujnem razvoju, da se je resno bati, da na Slovenskem še dolgo ne pridemo do resnega dela. Jasno je pa tudi, da se na fraze love le ljudje, ki nimajo temeljitega razumevanja za stvari in vprašanja, ki jih je treba vpoštevati pri vsaki organizaciji, pri vsaki stranki in interesni politiki.

Delavska Zveza »Vzajemnost« v Ljubljani

bo v izobraževalni namen na jesen zopet pričela s svojim delovanjem, in sicer se osnuje letos to delo na nekoliko širši podlagi. V glavnem se bo delilo to delo v poljudna organizacijska in poučna predavanja in pa v govorniško šolo.

Sodrugi na Slovenskem prav dobro vedo, da je velika potreba po govornikih jako občutna. Zaraditega upamo, da bodo sodrugi in sodružice to ustanovitev najiskrenejše pozdravili in se odzvali našemu povabilu.

Za sedaj vabimo vse sodruge in sodružice, ki se žele udeležiti predavanj in govorniške šole, da se zgleda do 30. septembra v društvenem lokalu Selenburgova ulica 6. II., pri sodrugih Kocmurju ali Zoretu ali pa pri svoji strokovni organizaciji, ki bo potem izročila listo priključencev izobraževalnem odboru. Predavanja in delavska šola se prične definitivno sredi oktobra, ker se takrat prične najugodnejši čas za take priredbe.

Štajersko.

— Liboje. Velik javen shod se vrši v nedeljo dne 8. septembra popoldne ob dveh v gostilni g. Gorška v Kosezali. Na shodu bosta poročala sodruga: Karol Schüller v nemškem in Viktor Zore v slovenskem jeziku. Delavci, pokažite svojo zavednost in udeležite se tega shoda v čim večjem številu. Sklicatelj.

— Razredna justica. Pogosto se zgražamo nad prusko justico, ki oprošča študente, ki so zagrešili strašne surovosti, ali pa jih obsoja na tako neznatne kazni, da so še bolj izživajoče kakor popolna oprostitev. Toda taki justični izgrede se ne dogajajo le na Pruskem. Senat graškega deželnega sodišča je storil prav tako kakor delajo pruski sodniki, Egon Prohaska, študent medicine, je šel 5. junija ob tri četrt na pet jutraj z dvema prijateljskima čez cesto; za sabo so imeli preokropano noč. Ko je jezdi nek konjski hlapec konja, je Prohaska s tako silo udaril konja s svojo palico, da se je zgrudil na kolena. Mimo je prišla perica, ki se je po pravici zgražala nad to surovostjo. Prohaska pa ji je pretil s palico in se drl: »Stara, skakaj kakor konj, drugače te udarim!« Perica se seveda teh ljubeznivosti ni razveselila in je godrnjala. »Izobraženi« Prohaska pa je stekel za njo, jo udaril s palico po komolcu in kričal »Skakaj, starka, kakor konj!« Po poti je prišel fant, ki je videl prizor in je obvestil o njem stražnika. Ko je pogumni študent opazil stražnika, je hrabro pobegnil s svojima prijateljskima. Vendar so ga izsledili; pred okrajnim sodiščem je dobil Prohaska teden dni zopora za svojo surovost. Na vzklini obravnavi pred deželnim sodiščem pa je našel surovi študent milejše sodnike. Čeprav je bila perica tako poškodovana, da ni mogla opravljati dela kakor preje, je vzklini senat znižal kazni na — trideset kron. Škoda, da niso izročili surovemu študentu diplome, ker je pretepal ubogo ženo, ki je šla zgodaj na delo. Kaj bi se bilo zgodilo ubogi ženi, če bi brez povoda »izobraženega« gospoda udarila s palico? In ali menijo sodniki, da tako odpuščanje za surovosti pospešuje ugled justice?

— Brata ustrelili. Pri posmrtku Blažu Romihu je visela puška dvocevala tako nizko na steni, da je prišel do nje devetletni sin Jože. V zibelki pa je sedel devetmesečni Mihael. Jože je snel puško iz stene ter se z njo igral. Puška se je sprožila in strel je zadel v zibelki sedečega Mihaela, da je bil takoj mrtev. Zakonska Romih sta se te dni morala zagovarjati vsled tega dogodka. Blažu Romih je celjsko okrožno sodišče obsodilo na pet dni zopora, njegovo ženo Elizabeto pa oprostilo.

— Požar. Kakor poročajo iz Sevnice, je te dni pogorela hiša Janeza Kunšek v Presladolu. Ogenj je nastal vsled slabega dimnika. Domači so delali na polju in so ogenj zapazili šele, ko je bila že cela hiša v plamenu. Škoda znaša več tisoč kron, vendar pa je pokrita z zavarovalnino.

— V Bochumu ponesrečeni štajerski Slovenci. Kakor poročajo, so bili v Bochumu ponesrečeni tudi sledeči štajerski Slovenci: Franc Božič, rojen dne 5. avgusta 1893 v Rastju, okraj Brežice; Juri Jamnik, rojen dne 17. aprila na Dobrni pri Celju; Salohir (predime neznan), rojen 28. avgusta 1878 v Vodichah, občina Sliv-

ETBIN KRISTAN:

Prvi sestanek.

Prekrasen dan!

Oprostite, gospoda! Naj bode jasno med nami. Bilo je po zimi. Čast vsaki letni dobi, toda tisti dan je bil navaden zimski dan; torej je do cela neverjetno, da bi bil posebno lep. Ali Franci je bil všeč. Francikino srce je tisti dan trepetalo. Ali poznate kranjski ričet ali pa italijansko mineštro? Nekaj podobnega je bilo v dekličnem srcu. Ni vedela, ali naj se smeje, ali naj se joka. Čas ji je bila soba prevelika, čas ji je bil svet premajhen.

Pred dvemi dnevi je bila Francika na plesu, takorekoč na prvem plesu, kajti venčki iz plesne šole in podobne priredbe so prišle sedaj ob vsako veljavo. Francika je plesala v čitalnici na pravem gospodskem plesu, v pravi plesni toaleti, katere vam pač ne znam opisati; in plesala je s pravimi gospodi.

He — smehljate se. »Take pojave dva dni izza plesa — razumemo,« pravite. »Vsakdanje reči,« si mislite, in po duši vam telovadi ironija. Pravim pa vam: Motite se in ničesar ne veste. Da se je Francika na plesu zaljubila? In zato vzdihuje? No, ne, le kar povejte se tiste besede, s katerimi ji je mladi gospod »odkril« svojo ljubezen. In kako je zardeva. In kako je jecljala... Nič ni res. Nihče ni snel pokrova z lonca svoje ljubezni in vse je bilo čisto drugače.

Kdor ne ve, kako je bilo v resnici, njemu se bode seveda čudno zdelo, da je bil tudi mladi gospod Ivan Srakar, računski praktikant in sin ces. kr. komisarja tisti dan kakor zmešan. Resnica je, da ni znal ta dan niti prav adirati.

Ze vidim zopet vaš hudobni smeh. Toda oprostite. Tako grozno bistroumni vendar le

niste. Recimo, da je bil gospod praktikant zaljubljen, česar še niste dokazali — zakaj bi moral delati računске napake ravno zaradi gospodične Francike Krajnikove, lepe hčerke gospoda sodnika? Kaj ni na svetu vse polno drugih deklet? Tudi na plesu jih je bilo vse polno, kar je bilo zlasti plesnemu odboru zelo všeč...

Aha — ples — Francika — Ivan — in pri obeh enake posledice...

In vendar se motite, gospoda. Kriv ni bil ples, temveč tisto malo rožasto pisemce, ki ga je dobil danes jutraj bodoči predsednik računskega dvora in pa tisto malo vijoličasto pisemce, ki ga je dobila danes jutraj lepa plava Francika. Tam pa je bilo zapisano:

Velečenjena gospodična!

Čitajte v današnji »Luči« oglas na predzadnji strani, ki ima naslov »Hrepenenje po sreči«. Velečenjena gospodična — usmilit se me.

Blagorodni gospod!

Prosim Vas, izvolite čitati v današnjem »Prijatelju resnice« oglas na zadnji strani v tretjem stolpcu, ki ima naslov »Srce veleava«. Blagorodni gospod, ne čudite se in ne mislite nič slabega!

Koliko je ljudi, ki bi dobili tako pismo, pa ne bi poiskali oglasa v »Luči«, odnosno v »Prijatelju resnice«? Recimo brez namena, morda celo z indignacijo. Ali končno je dobro, da se vsaj ve, kaj pravi tisti glas, Francika je torej čitala v očetovi »Luči«:

Hrepenenje po sreči.

Na zadnjem plesu v čitalnici sem Vas videl, oh gospodična! Imeli ste belo obleko z rožicami. Plesal sem z Vami in v srcu se mi je zbudilo hrepenenje po sreči. Mlada ljubezen mi polje po duši in nihče razven Vas mi

ne more povrniti miru. Moje življenje izgubi vsako vrednost, ako ne dosežem Vaše ljubezni. Oh, gospodična, uslišite me! Moj namen je čist. Kako naj se Vam približam? Ako mi dovolite, da se Vam poklonim, tedaj zahtevajte jutri na pošti pismo pod naslovom »Za življenje«.

Gospod Srakar pa je kupil v trafiki »Prijatelja resnice« in tam je našel sledeči inserat:

Srce veleava.

Težko je dekletu pri duši, ki je polna ljubezni, a strogi svet jo obsoja na molk. Toda kako naj molčim, ko mi hoče ljubezen raznesti srce? Kaj mi prinese bodočnost? Danes napišem v pismu, kaj me preganja od zadnjega plesa tja v nočne sanje. Jutri bode to pismo na pošti pod šifro »Moč ljubezni«. Gospod!!!

Sodnikovi Franciki se je torej zdelo, da je dan prekrasen, a vendar ji je bilo čudno. Zdal bi se smejala, zdaj bi se jokala. Moj bog — kaj bode iz tega? Ljubljena, ljubljena! Poj srečo, srce! Oj, joj, ljubezen, kako je sladka, kako je bridka! Da bi le vedela, kdo je tisti vitez z inseratom? Plesala je s tolikimi gospodi, da je pač težko uganiti, kateri se je tako smrtno vanjo zaljubil. Tudi nekateri starejši gospodje so se vrteli z njo po dvorani. Ali tisti, ki ji je pisal pisemce in ki je dal oglas v »Luči« je gotovo mlad, lep, ognjevit, tak kakršni so navadno ideali mladih deklet. Kdo, kdo, kdo? Morda gospod Gojtan? Slikar je in zelo interesanten. Gotovo bode s časom glasovit. Toda plesal je prav malo in zdi se ji, da se je zabaval največ s tajninko Tinko. Gotovo ne ve, da je imela v šoli vedno kakšno dvojko. Tudi gospod Blagovan je malo plesal. Toda — gospod Blagovan — čudno, kako je vroče! — gospod

Blagovan, mladi pisatelj, jo je tako čudno gledal... Lepe modre oči ima; temnomodre. Kajti tudi Francika ga je večkrat pogledala — le tako, slučajno, ako je ravno tam mimo plesala, kjer je stal. A res je; neprenehoma jo je gledal. Ako bi bil gospod Blagovan? Pravijo, da je tako vesel človek in tako šaljiv... Zakaj neki je dal inserat v list? Zakaj ji ni navedel v prvem pismu povedal, kaj bi rad? Him — gotovo mu je težko tako naglama, brez uvoda. Pa kdo ve, ali je res gospod Blagovan? Kaj če bi bil Ivan Srakar? Z njim je večkrat plesala in tudi on se je vedel čudno. Kadar ji je hotel reči, se mu je spodteknila beseda na jeziku. Ivan ima črne oči. Oblači se zelo elegantno in povsem moderno. Ali pa je morda profesor Sifer? Tako učen človek — in Francika bi postala gospa profesorica.

Kdo, kdo, kdo? ...

Isto vprašanje je variiral Ivan Srakar po svoje. Računal je. Pet in šest je enajst, ostane ena; tri in pet je osem — vraga, to mora biti silna ljubezen — tri in devet je deset, ostane nič. Z Minko sem plesal četvorko, z gospodično Emo en valček in eno polko, trikrat dvajset je šestdeset, trikrat trinajst je devetindvajset — morda je pa omožena. To bi bila komedija. Klink, linklinklinklink — »gospod Srakar prosim k telefonu!« — »Da, da, da...« Franciko sem plesal mazurko pred odmorom in valček po polnoči. Ej, valček pleše prekrasno, izborni. Pravijo, da ima sodnik denarja... Halo! A, gospod svetnik, klanjam se... Jutri. Prosim, prosim, gotovo bode. Ravno računam... Sluga, klanjam se, gospod svetnik — klinklinklink... Morda je pa le Minka. Ko sva bila otroka, mi je sicer jezik kazala, a sedaj je eno najlepših deklet v celim mestu in na plesu ni bila nobena tako ponosna kakor ona.

Cenik zastoj in poštne prosto

nica, okraj Celje; Franc Gobec, rojen v Bergovini (najbrž Bezgovici), občina Zibika, okraj Šmarje.

Koroško.

— **Nov rešilni pas.** V torek so se vršile na Osojskem jezeru javne poskušnje novega rešilnega pasu, ki ga je izumil Bialowa v Beljaku. Kljub neugodnemu vremenu se je udeležilo poskušnje precejšnje število ljudi. Novi pas se je dobro obnesel. Izumitelj je skočil s pasom, ki je bil obložen s provijantom za več dni in poleg tega še z uteži, ki so odgovarjale teži enega človeka, v vodo.

— **Žrtve umetnega gnojenja.** Pri Grabšajnu so poskusili z umetnim gnojenjem ondoto, precej obširno, že izsušeno močvirje spremeniti v dober pašnik. Natrosili so po pašniku Tomaževo žlindro, 40 % kalijevo sol in čiški soliter. Opoldne je bilo trošenje gotovo. Popoldne pa se je zateklo iz bližnjih pašnikov neopaženo več živine, ki se je pasla celo popoldne brez vednosti gospodarjev in pastirjev na novo pognojenem svetu. Ko je prišla živina zvečer domov, niso opažali še nikakih posledic te usodne paše. Ob 11. pa je zapazil hlapec v nekem hlevu, da je postalo eno tele silno nemirno. Ko je poklical hlapec gospodarja, je tele že poginilo, obenem pa so videli, da leži mrtvi še dve kravi. V isti noči je poginilo še v dveh drugih hlevih 11 goved. Oblolelo pa je 20 goved, katere pa so še pravočasno rešili. Raztelesenje trupel je dognalo, da je poginila živina vsled zastrupljenja z umetnimi gnojili. Ta slučaj zastrupljenja v avstrijskih alpskih deželah, namreč da je poginilo toliko živine naenkrat, resno opominja kmetovalce, kako strogo morajo paziti na živino, če uporabljajo za gnojenje pašnikov umetna gnojila.

Goriško.

— **Župan bi rad Ivan Mrmolja v Vrtojbi.** V kratkem bodo namreč občinske volitve — in ta mož bi se rad povzpela na županski stolec. Kdo pa je ta mož? Ni še dolgo, kar je izvalil v življenje agrarno stranko in z vso silo zanjo agitiral po deželi. Tendence te stranke je bila čisto protiklerikalna in je skušala biti vzporedna z našo stranko. Ko pa z agrarno stranko ni dosegel tistih uspehov, ki si jih je želel, jo je zapustil, da je poginila za platom, in se je pridružil klerikalni stranki. Sedaj jadra torej pod črno zastavo. Ne godi se mu baš slabo pri tem. Njegovi uspehi, ki jih je na ta način dosegel v svojem privatnem življenju, ga dražijo, da bi dosegel tudi kaj v javnem življenju. Zato bi rad postal vsaj vrtojbenski župan. Klerikalci so precej močni v tej občini; zato jim je zapisal svoje sedanje prepričanje. Morebiti ga do volitev in zaradi volitev ponudi še tudi socialistom?

Trst.

— **Narodnjaška zvijača.** Kadar so narodni voditelji, oziroma delodajalci v veliki zadregi, in to vedno takrat, ko so njihovi interesi v nevarnosti, in ne morejo več uporabljati fraze o »nevarnosti, ki preti vsemu narodu,« potem se rešijo še na drug način: z molkom in celo s prepričanjem kakega javnega akta, ki bi ga delavstvo lahko uporabilo. Tak slučaj se je zgodil pred kratkim, v času volitve priselnicov za tržaško obrtno sodišče. Čeravno ne gre v tem slučaju za direktno izgubo, ali bolje je, so si mislili narodni gospodarji, če se da prilika vsaj pametnejšim delavcem, da bi z lastnimi možgani ugaibali in morda celo iz radovednosti ponižno vprašali, katere priselcnike naj oni volijo, ker tvorijo poseben razred; to bi bila sekatura, morda celo nesreča; zna se komu zbuditi nenavadna misel, ako mu povedo resnico. Značilno je, kako so narodni gospodje to speljali: naznanili niso oblasti svojih delavcev, kakor veleval zakon, ti so čakali, da bo rešena vsa stvar — do predvečera volitev; delavci niso reklamirali in zategadelj izgubili pravico do glasovanja. Ko so pa nekateri pogumnejši hoteli zvedeti, kako »bo s to stvarjo,« so na predvečer volitev izvedeli, da je za vse prepozno. Ravno kakor so bili narodni delodajalci ukazali. Narodni delavci so ves čas pričakovali, da se razvije zopet geslo: vse za narod itd., da bodo volili narodne delavce, drugi delodajalci pa narodne delodajalce, ali varali so se: delavci niso volili, ker jim je bila glasovalna pravica z zvijačo ugrabljena, delodajalci pa so volili tiste priselcnike svojega razreda, ki jih jim je predlagala mednarodna skupina trgovske zbornice, federacija obrtnikov in zveza delodajalcev, torej pristna internacionala. Ako bi bilo med narodnim delavstvom nekoliko več pogumnih ljudi in o pravem času bi se bil zgodil nebeško lep prizor: narodni delavci bi bili volili narodno, narodni delodajalci pa internacio-

nalno; poslednje se je seveda zgodilo in molk o pravem času je zlata vreden. Šaloigre je sedaj konec; uprizori se pa lahko čez dve leti zopet; uprizori se pa tudi lahko narobe. Strokovna komisija, ki je predlagala priselcnike v imenu internacionalnih delavskih organizacij, kateri so bili izvoljeni brez posebne agitacije, je vsled te molčeče taktike mednarodnih delodajalcev prihranila nekoliko truda in denarja, ki ga porabijo prihodnjici, če bo potreba.

Vestnik organizacij.

Odborova seja podružnice lesnih delavcev v Ljubljani je danes ob 6. zvečer v društvenih prostorih. Ljubljanska podružnica planinskega društva »Die Naturfreunde« ima danes v četrtek 5. septembra člansko zborovanje po § 2. v društvenem lokalu (restavracija »International« na Resljevi cesti); začetek ob 8. zvečer. Na razgovoru bo izletni program za september. V interesu krajne skupine je, da člani razvijejo najživahnejšo agitacijo in da pridobijo čim več novih članov.

Odbor mošćanske podružnice »Vzajemnosti« ima danes v četrtek ob 8. zvečer v društvenem lokalu jako važno sejo; vabljeni so odborniki kakor tudi nadzorniki, da se zanesljivo udeležijo.

Odbor viško-glinške podružnice »Vzajemnosti« vabi vse člane in članice, ki so se priglasili tamburaškemu odseku, danes v četrtek ob 8. zvečer v podružnični lokal k prvi tamburaški vaji.

Podružnica kovinarjev v Ljubljani priredi v soboto dne 5. oktobra t. l. zvečer svojo običajno vinsko trgovat v gostilni »pri Anžoku« v Spodnji Šiški, na kar že sedaj opozarjamo vse organizacije, da na ta večer ne prirede podobnih priredb ali veselice.

Umetnost in književnost.

»Borba«. Pod tem naslovom izhaja že tretje leto v Belgradu na Srbskem znanstvena socialno - demokratična revija, po dvakrat mesečno. Urejuje jo sodrug D. Tucović, ki je slovenskim sodrugom znan iz strankarskih zborov jugoslovanske konference v Ljubljani. Borba stane 8 dinarjev (8 kron) na leto. Prinaša zanimive originalne članke ter prevode, glavno iz nemškega. — Poleg »Borbe« izhajajo še knjige »Borbe« — dosedaj so izšle tri, in sicer Bebeljevi »Spomini« (Moje uspomene), Plehanova spis »Henrik Ibsen« ter Leona Deutscha pripovedovanje »Petnajst let v Sibiriji.« »Borba« izdaja še svoj »Zabavnik Borbe« — torej tudi zabavne knjige, n. pr. Pesmi od Ade Negri, »Vesti ni od koda« od V. Morisa ni »Na Kapeji Buducnosti« od Anatola Fransa. — Literatura socialistična je tudi že precej bogata. Glavno seveda so prevodi od Kautskega, Bebla, Karla Marksa, Engelsa in Plehanova. — Kdor želi kako knjigo, piše naj na naslov — »Socialistična kupčara« — Beograd.

Lurška pravljica. Pod tem naslovom izide v založbi »Zarje« znamenito delce, ki se bo dobilo po 40 vin, komad po vseh knjižarnah na Slovenskem, kakor tudi pri založbi »Zarje« v Ljubljani. Organizacije, ki žele več izvodov, naj se obrnejo naravnost na založbo.

»Mati.« Znameniti roman slavnega ruskega pisatelja M. Gorkija je izdala založba »Zarje«. Dobi se v vseh knjižarnah po 4 K komad. Kdor vzame več izvodov, dobi knjigo po znižani ceni. — Dolžnost vseh organizacij in društev pa je, da imajo po več izvodov te lepe knjige v svoji biblioteki. — Tudi vsak sodrug bi moral imeti v svoji knjižnici ta roman, ki je res v vsakem oziru zanimiv in zelo poučen.

Zadnje vesti.

SLUŽBENA PRAGMATIKA.

Dunaj, 5. septembra. Pododsek posebne komisije gosposke zbornice za predposvetovanje o službeni pragmatiki je imel včeraj popoldne pod predsedstvom pl. Czédika večurno posvetovanje, ki se nadaljuje danes ob 5. popoldne. Popoldne je prišlo v gosposko zbornico več deputacij uradniških organizacij, ki so sporočile članom pododseka želje državnih zastavljencev. Neka nižjeavstrijska deputacija je izročila spomenico s prošnjo, naj gosposka zbornica kolikor možno sprejme sklepe poslanske zbornice in naj ugotovi materialna določila kot veljavna nazaj od 1. julija 1912. Člani pododseka so zagotovili, da gosposka zbornica ne bo odklonila upravičenih (!) želj državnih uslužbencev. Od več strani se je izjavilo, naj se obrnejo deputacije na poslance, ker bo poslanska zbornica izvršila majhen finančni načrt, ko se snide.

POLJSKO-RUSINSKA POGAJANJA.

Razna posvetovanja.

Dunaj, 5. septembra. Kakor poročajo od poučene strani, se tiče navzočnost poljskih strankarskih voditeljev na Dunaju v prvi vrsti informativnih posvetovanj o stanju pogajanj o vodocestnem programu, nadalje vpoštevanja galiških želj v prihodnjem proračunu. Sele v tretji vrsti pridejo v poštev poljsko-rusinska pogajanja.

Stapinski pri Stürgkhu.

Dunaj, 5. septembra. Podpredsednik poljskega kluba Stapinski je bil včeraj popoldne pri ministrskem predsedniku grofu Stürgkhu, da mu je poročal o teku pogajanj z Rusini. Stapinski je izjavil, da je upanje, da se skliče državni zbor še v teku tega meseca. Popoldne so imeli razni politiki posvetovanja z ministrom za Galicijo Dlugoszom.

PREDLOG GROFA BERCHTOLDA.

Petrograd, 5. septembra. Avstro-ogrski poslanik je izročil predvčeršnjem vnanjemu ministru Sasonovu noto grofa Berchtolda, ki izpolnjuje njegov korak o balkanskem vprašanju.

NEZGODA V GORAH.

Inomost, 5. septembra. Inženir Krieger iz Norimberga je ponesrečil na Einserju v Dolomitih. Gorški vodniki so našli popolnoma razbito truplo. Kriegerja prepeljejo danes v Norimberg.

NEMŠKI CESAR V ŠVICI.

Curih, 4. septembra. Cesar Viljem je sprejel zveznega predsednika in dva zvezna svet-

nika. Pri dineju je govoril cesar s polkovnikom Willejem, ki se je pripeljal naravnost od vojaških vaj.

Kirchberg, 5. septembra. Cesar opazuje v družbi zveznega predsednika in polkovnika Willeja vojaške vaje. Popoldne ob pol petih je dospel zopet v Curih.

OGRSKA.

Taktika opozicije.

Budimpešta, 5. septembra. Člani vodilnega odseka opozicionalnih strank, ki se mude sedaj v Budimpešti, so imeli včeraj v klubu ljudske stranke posvetovanje. Soglasno je prevladovalo mnenje, da so mirovna pogajanja nemogoča, dokler ostane Lukacs in Tisza na svojih mestih. Posvetovanje se je sukalo večinoma okolo taktike na prihodnjem delegacijskem zasedanju. Opozicija hoče na vsak način zanesiti boj tudi v delegacijo in sicer v najostrejši obliki, ki ji bo na razpolago. Dne 10. t. m. se sklenejo definitivni sklepi.

ŠESTINSEDESET SHODOV ZOPER DRAGINJO.

Berlin, 5. septembra. V torek zvečer je bilo v Berlinu 76 socialno demokratičnih shodov zoper draginjo. Na vseh shodih je bil obisk ogromen. Zborovalci so sprejeli povsod daljšo resolucijo.

ZASTRUPLJENJE Z GOBAMI.

Poznanj, 5. septembra. Na posestvu Vidavi je obolelo 13 oseb, ki so jedle strupene gobe. Devet od teh je že umrlo, ostale so pa v smrtni nevarnosti. V Maceninu je umrlo 13 oseb po zavžitju strupenih gob.

RUDNIŠKA NEZGODA NA FRANCOSKEM.

Lens, 4. septembra. V rovu La Clarence so eksplozirali jamski plini. V rovu je delalo 80 rudarjev. Eksplozija je bila ob dveh popoldne. Rešilno moštvo je zamoglo šele čez eno uro vdreti v goreči rov. V rovu so ležala trupla vsa navskriž. Katastrofa se je dogodila 930 metrov globoko. Eksplozija je bila tako silna, da so mislili na površju, da je potres. Zidovje v bližini rova se je podrl in bolj oddaljena poslopja so dobila razpoke. Do dveh ponoči je rešilno moštvo prineslo 21 trupel. Od štirih dalje niso mogli nadaljevati z delom, ker so znova eksplozirali jamski plini in je več mož rešilne ekspedicije bilo ob življenju. V istem rovu je bil izbruhnil letos v začetku leta ogenj, ki je zahleval tudi več človeških žrtev.

TURČIJA.

Posojilo.

Carigrad, 4. septembra. Finančni minister je dokazoval na včerajšnjem ministrskem svetu potrebo posojila v znesku pet milijonov funtov. Neka angleška bančna družba baje že ponuja štiri milijone.

Razburjeni Armenci.

Carigrad, 5. septembra. Revolucionarna armenska stranka je sklenila, da poseže po orožju, če vlada ne ukrene energičnih odredb proti dogodkom v Vanu. Za danes in jutri pričakujejo velike demonstracije Armencev v Carigradu.

Suspendirana lista.

Carigrad, 4. septembra. Vlada je suspendirala list »Tanin« in glasilo liberalne zveze »Alemdar«.

Obsedno stanje nad Berano.

Cetinje, 5. septembra. Kljub pomirjenju in kljub obljubi, da ne bo nihče kaznovan, je razglasil Džavid-paša obsedno stanje nad beranskim okrajem. Družine, ki so pobegnile v Črno-goro so ustavile svoj povratek. V Skutari so pripeljali trideset katoličanov in jih zaprli; odvedli so jih iz Podrimlja, odkoder se sliši grmenje topov in streljanje s puškami. Nad Ale-sijo so razglasili obsedno stanje.

ALBANIJA.

Vlada in albanske zahteve.

Solun, 5. septembra. Vlada je obvestila Ibrahim-pašo v Skoplju, da se je ministrski svet posvetoval o 14 arnavskih zahtevah in jih sprejel z nekaterimi spremembami. Med temi spremembami je tudi: Vlada ne privoli v krajevno vojaško službo, ker bi bile vsled tega neizogibne težke zmede.

50.000 funtov Albancem.

Carigrad, 5. septembra. Porta je poslala Ibrahim-paši 50.000 funtov, kakor pravijo, da jih izplača Albancem.

MIROVNA POGAJANJA.

Rim, 5. septembra. Italijani vztrajajo na svojem stališču, da je aneksijski dekret nedotakljiv. Vzlic temu se Turki pogajajo. Očividno je, da gre sedaj le za to najti pot, ne da bi se dotaknili dekreta. Italijanski in turški delegatje se ne bodo prej ločili, dokler ne najdejo te poti. V Rimu domnevajo, da je rešitev spornih točk prav blizu.

Pariz, 5. septembra. Turški poslanik Rifaat-paša je podal demisijo, ker ni zadovoljen z mirovnimi pogajanjmi.

Carigrad, 5. septembra. Iz privatnih pisem, ki dohajajo iz prestolonaslednikove okolice, je doznati, da predpogajanja za mir čvrsto napredujejo. Pogajanja, ki so doslej še neoficielna, bodo najbrže čez 14 dni že oficielna.

ZAROTA V EGIPTU.

Carigrad, 5. septembra. Na željo egiptovske vlade so napravili v uredništvu tu izhajajočega lista »Hilal« in na stanovanju izdajatelja Aziza hišno preiskavo. Našli so obtežilne dokumente, ki se nanašajo na usmrtno egiptovskega ministra Butros pašo, umorjenega pred šestimi meseci. Nadalje so prišli na sled zaroti, ki je bila naperjena proti življenju odličnih državnikov.

DELAJSKO GIBANJE.

Charleston, 5. septembra. V Charlestonu, v zapadni Virginiji stavkajo premogariji, zato je vlada razglasila izjemno stanje. Vojaštvo je zaplenilo 200.000 patron, sedem strojnih pušk, 1500 pušk in veliko množino revolverjev (!!).

POLICIJSKI ŠKANDAL V NOVEM JORKU.

London, 5. septembra. S parnikom »Lusitania« se je pripeljal v Liverpool mlad človek, Coupe, ki je videl iz klubovega okna ves Rosenthalov umor. Novo-jorške oblasti so brzojavno zaprosile, naj angleške oblasti pregovore Coupa, da bi se vrnil v Novi Jork, kjer bi bil zaslišan kot glavna priča. Coupe pa noče na noben način potovati zopet v Ameriko. Pravi, da je v Novem Jorku komaj en policist, kateremu bi lahko zaupal.

Novice.

* Grofi — ponarejalci denarja. V Rimu so prišli na sled večji družbi, ki je ponarejala denar in vrednostne papirje. Člani te čedne družbe so bili grofi, ki so navajeni dobro živeti, a nič delati, ter veliki trgovci. A niso imeli le v Rimu svojih delavnic, temveč policija je razkrila njihove »filijale« tudi v Neapolju in drugih večjih mestih. Doslej so aretirali štirinajst oseb, med njimi tudi dve ženski. Družbo je izdal nje član grof Fazalcapa, ki je zapravlil najprej ogromno doto svoje soproge in se potem preživljal z različnimi sleparijami. S tem, da je izdal policiji družbo ponarejalcev, se je hotel ogniti, da bi ga ne prijeli kot sokrivca.

* Osobje zavarovalne družbe »Jadran« pred sodiščem. Včeraj smo poročali, da se je v torek pričela v Zagrebu sodnijska obravnava proti ravnatelju Dumi, petim članom ravnateljstva in dvema akviziterjema zavarovalne družbe »Jadran«. Predzgodovina te obravnave je zelo zanimiva: Pred nekaj leti so pričeli snovati na Hrvaškem z veliko reklamo zavarovalne družbe, ki so bile sicer zgrajene na določilih trgovskega zakona, a so sprejemale v zavarovanje osebe brez zdravniške preiskave in največkrat tudi brez dovoljenja dotične osebe. Slične zavarovalnice so obstojale deli časa tudi na Srbskem, a so jih oblasti prepo-vedale. Zavarovalnica je razvila pravcati lov na bolne osebe, posebno na take, katerih smrt je bila prav blizu. Te osebe so hitro zavarovali. Dokler so te zadrage delale le po kmetih, je ostalo njihovo delovanje »za osrečenje ljudstva« kakor so same o svojem delovanju zatrjevale, oblastem prikrilo. Ko pa je na Reki nastal polom pri zadrugi »Herkules«, so postale oblasti bolj pozorne. Ravno v času poloma pri »Herkules« so začeli snovati tudi v Zagrebu prej opisane zavarovalne zadrage. Toda trgovinsko sodišče ni hotelo vpisati teh zadrug z utemeljevanjem, da je treba vsaki zavarovalnici se izkazati z 200.000 K temeljnega fonda. Zadrage so rekurirale na najvišje sodišče in to je razsodilo v prilog zadrugam. Po tej razsodbi so rasle te zadrage, kakor gobe po dežju. Časopisje je svarilo pred zadrugami, ali svarila niso nič izdala, zadrage so delale imenitne kupčije. Toda kmalu je nastopil preobrat. Zadrage so stikale za bolniki povsod: po bolnišnicah, po zdraviliščih za jetične in edina skrb zadrug je bila, da je čimbolj nevarno bolne ljudi zavarovala. Umrljivost pri teh zadrugah je bila tako velika, da bi mnogo članov, če njihova žrtev ni pravočasno umrla, moralo plačati mnogo več, kakor pa je znašal zavarovani znesek. Ako je kdo zahteval od zadrage izplačilo, tedaj je izjavila, da ne more izplačati zneska, ker je zavarovaneec težko bolan. Iz tega je zrastle mnogo tožb, sodišča so se morala baviti s temi čudnimi zavarovalnicami. Končno je morala oblast poseči vmes. Vse zadrage so morale likvidirati in osobje »Jadranovo« so aretirali. Zagrebški obravnavi bodo sledile še druge, ker so bile zadrage razširjene po vsej deželi. »Jadran« je imel čez 10.000 članov in je lovil bolnike tudi po Češkem, Galiciji, Bosni in Hercegovini.

* Arabec kot turist. Pred kratkim je dospel v Rim arabski imenitnik in meščansko časopisje prihaja v zadrage za besedno lepoticijo, da bi dovolj pokadilo temu izrednemu dogodku. Naš bratski list »Avanti« pa prinaša ob tej priliki naslednjo dogodbico: Kot največjemu ljubljencu Italije so seveda Arabcu vse razkazali in tako so ga peljali tudi pred vrata Rima, na rimsko polje. To je bil dan nepopisnega presenečenja za našega Mustafa. Menil je, da je zopet v domovini.

»Torej so tudi tu tukuli?«

»Ne, to so slammate kočje gitov.«

»Ah, giti ... to so vendar Beduini v Italiji?«

»Ne, to so italijanski delavci, ki pridejo od zunaj, da obdelujejo zemljo in dobe mrzlivo.«

»Zelo dobro, imenito! In vse to tukaj, to je pač italijanska pustinja?«

»Ne, gospod Mustafa, to je rimsko polje.«

»Ah, oprostite, gospod kulturonosec, kaj pa niso semkaj privedli naseljencev, železnice, bolnic, šol, ki ste jih poslali k nam?«

»Ja ... veste, mi imamo nalogo, da prinesemo v Afriko kulturo.«

»Ah, razumem, zelo dobro, izborni! Ampak kdo pa ima nalogo, da prinese kulturo na rimsko polje?«

»Gospod Mustafa, zelo Vas moram prositi... Vi se vendar tu ne boste vedli kakor socialisti!«

»Prosim, gospod, oprostite; nezmislne so moje besede, navsezadnje sem vendar le divjak! — Na misel, da je treba najprej v lastni domovini širiti kulturo, potem še drugod, more res le divjak priti ...«

* Velike tatvine na galiških železnica. »Slowo Polskie« poroča, da je dobivala Lvovska policija od leta 1909 nadalje ovadbe o velikih tatvinah na galiških železnica; ne da bi bili mogli tatove izslediti. Železniško ministrstvo je odposlalo pred kratkim v Lvov nekega sekcij-skega načelnika, da preiskuje skrivnostne tatvine. Nekaj časa prej, ko se je pripeljal sekcij-ski načelnik v Lvov, je izginil brez vsake sledi neki zaboj s porcelanom. Slučajno je obiskal

sekcijski načelnik pisarno komisarja Ivoškega namestništva, Siebauerja, ki je na dopustu in zagledal porcelansko skledo, ki jo je po opisu ukradenih stvari takoj izpoznal, da je morala biti ukradena. Siebauer je zet podravatelja Ivoškega ravnateljstva državnih železnic, Makusza, proti kateremu so takoj uvedli disciplinarno kazensko postopanje, kakor tudi proti načelniku tovnega skladišča, Czarnoszyńskemu.

* **Roparski umor hrvaških delavcev na Nemškem.** V rovu »Wilding« so našli dva umorjena in oropana hrvaška delavca. Eden izmed delavcev je oče 7 otrok. Oba sta imela pri sebi 6 mark denarja, ki so ga jima roparji odvzeli.

* **Tudi po božji volji.** Maročanski sultan Mulej Hafid, še pred kratkim po božji volji vladar Maročanov, ki pa so ga z Alahovo pomočjo in s krepkim lastnim sodelovanjem poslali v neprostovoljni pokoj, je posebne vrste imenitnik med svojimi kolegi po poklicu. Da se unakne ljubezni svojih prejšnjih podložnikov, se je preselil s haremom v Pariz in skuša svojemu stanu primerno napraviti milijone, ki jih je bil vzlet seboj. In na veliko veselje pariških trgovcev razume ta posel mnogo bolje kakor pa »vladanje«. Penzionirano veličanstvo vsak dan poseja velike trgovske hiše, da si nakupi »potrebščini«. Zadnji petek je krenil med drugim v trgovino s papirjem, kjer je nakupil 400 drval, ki se dajo napolniti s tinto, različnih barv in oblik. Potem je posetil za dve hiši oddaljeno trgovino z igračami in je nakupil toliko množino tam razstavljenega blaga, da so ga morali s tremi vozovi odpeljati v njegov hotel v Versaillesu. Tam so potem vso ropotijo razstavili, Mulej Hafid pa jo je občudoval z otroškim veseljem. Kakor je eksultantov blagajnik v svojo veliko bridkost dognal, je napravil Mulej Hafid v enem dnevu nad 10.000 frankov. Preden Mulej Hafid zapravi vse milijone, izsesane iz njegove dežele, bi mu bilo priporočati, da položi večjo svoto na stran za zdravljenje svojih živcev in možganov.

* **Verski fanatizem.** Lvovskim listom poročajo iz Lódca: Že pred nekaj dnevi je skušala velika množica pristašev marianistovske sekte križati svojega škofa Polembiovškega, da bi potem vstal od mrtvih in oznanil svojo svetost. Policija je z največjim trudom množico zadržala in osvobodila škofa. Napad na škofa se je čez nekaj dni ponovil. Ko je zapuščal cerkev, ga je pričakovalo na stotine pristašev marianistovske sekte in so ga prosili, naj se da križati v odrešenje človeštva. Policija je zopet morala poseči vmes in se ji je posrečilo, da je škofa osvobodila. Več marianistov so prijeli.

* **Policijski škandal v Novem Jorku.** Novo-jorški listi poročajo, da je zbežal v London uslužbenec kluba Elk, ki je zasledoval Rosenhalov umor iz okna kluba. Uslužbenec, Tomaž Coupe, je bil najvažnejša priča. Listi trdijo, da mu je policija grozila, če izpove resnico in zato je raje zbežal.

* **Zastupitev s ciankalijem.** Iz Prage poročajo: Stiri letna hčerka čevljarja Vrbskija v Liebnu se je igrala z drugimi otroci na Tirševem trgu. Deklica je našla na tleh košček bele tvarine. Mislija je, da je sladkor in je pojedla najden košček. Kmalu nato se je vilo dekletce od hudih krčev in se onemogla zgrudila na tla. Dekletce je reklo ženi, ki jo je vprašala, kaj da je pojedla: »Sol sem pojedla.« Čez nekaj trenutkov se je dekletce onesvestilo. Prepeljali so jo v bolnišnico, a spotoma je že izdihnila. Policija je takoj začela poizvedovati in je dognala, da je neznanec izgubil zavitek, v katerem je bilo več kilogramov ciankalija. Ali je vrzel zavitek namenoma na tla, ali ga je res izgubil, tega policija še ni mogla natančno dognati. Veter je zavitek odprl in razpršil posamezne kose naokolo. Čudno je le, da še več otrok ni zavžilo belih, raztresenih koščkov. Policija je zaprla ves Tiršov trg in je skrbno preiskala ves prostor, da ne bi ostal še kak košček strupa na tleh. Strup je bil najbrže ukraden iz kemične tovarne. Policija meni, da je že izsledila pravi sled.

* **Strele je ubila pri zaključnih manevrih v Uloviku v Hercegovini tri vojake, enega pa**

težko ranila. Vojaki so bili na patrulji, ko jih je presenetila nevihta. Stopili so pod grmovje, kamor je udarila strela.

* **Amundsen ni došel na južni tečaj?** Znanstvena komisija, ki je preiskala Amundsenove zapiske o potovanju na južni tečaj, izjavlja, da se je Amundsen uračunal in da ni bil na južnem tečaju, temveč da je bil oddaljen še eno četrtino milje od tečaja. Profesor Aleksander, ki je tudi član komisije, pa nasprotno trdi, da je bil Amundsen na vsak način na južnem tečaju, ker se iz njegovih zapiskov razvidi, da je prehodil ozemlje pri južnem tečaju daleč naokolo in na vse strani.

Zdravljenje raka brez operacije.

Na kratko smo že poročali, da je zdravnik dr. Adolf Zeller iz Weilheima predaval v društvu zdravnikov v Stuttgartu o uspehih zdravljenja za rakom obolelih oseb brez operacije. V »Frankfurter Zeitung« poroča monakovski zdravnik dr. Maks Nassauer o Zellerjevih uspehih. Iz tega poročila posnemamo:

Zeller pravi: »Iz dveh vzrokov sem pričel s svojimi poskusi, da bi zdravil bolnike z rakom brez operacije. Prvič se večinoma vsi bolniki z rakom branijo operacije. Drugič pa obupno stanje onih bolnikov, ki so zamudili ugoden čas za operacijo.« Zeller je preštudiral vse starejše medicinske knjige, da bi zasledil sredstvo, s katerim so poprej zdravili bolnike z rakom. Končno je res izsledil prašek, po imenu Acidum silicicum, ki so ga v prejšnjih časih dajali kot notranje zdravilo zoper raka. To sredstvo je odslej dajal tudi Zeller svojim bolnikom. Pri brskanju starih knjig je našel še na drugo zdravilo iz prejšnjih časov: mazilo iz živega srebra in mišnice, s katerim je bilo namazati zunanje otekline. Od leta 1895. do 1905. je uporabljal Zeller to zdravljenje. S praškom je zdravil devet bolnikov z rakom. Imel je tako velik uspeh, da se je od leta 1906. dalje posvetil zgolj zdravljenju oseb z rakom. Iz navedenega praška je Zeller sestavil po daljših pozikah poseben preparat in je s tem zdravil 25 slučajev; uspehi pa so bili pri teh slučajih dvomljivi. Ta preparat je prinesel le v toliko uspehe, da je Zeller spoznal, če ga brizga pod kožo, ali pa če ga jemlje bolnik kot notranje zdravilo, da se ustavi razvoj raka.

Leta 1909. je Zeller oboel in se preselil v Weilheim - Teck. Semkaj so bolniki z rakom kar romali. Prvi slučajji so mu vzeli skoraj ves pogum, vendar ni opustil svoje poti. Izkušnje so mu pokazale, da manjše, še ne odprte otekline izginejo, ali pa se zmanjšajo vsled uporabe njegovega zdravila. Večje, že odprte otekline sicer ni mogel zaceliti, temveč je dosegel s svojim preparatom le toliko, da je njih pogubno delo počasneje napredovalo. Na podlagi teh izkušenj se je trudil, da bi našel zdravilo, ki bi zacelilo tudi večje, odprte otekline.

Leta 1910. ga je opozoril dr. Staudenmayer na neko mazilo iz mišnice in živega srebra. V novembru istega leta je pričel dr. Zeller rabiti svoj preparat kot notranje zdravilo in mazilo kot vnanje. Od novembra 1910. do koncem julija 1912. je Zeller zdravil na ta način 57 slučajev in dosegel 44 ozdravljenj! Zeller je naprosil vsled teh uspehov nad katerimi so opravičeno strmeli vsi zdravniki, nekaj zdravnikov, da preiščejo še oni te slučaje in izreko svoje mnenje. Tajni svetnik dr. Czerny pravi o tej preiskavi:

»Skoraj tucat zdravnikov in kirurgov nas je videlo 40 bolnikov, od katerih sta imeli dve tretjini dobro zaceljene brazgotine. Ti bolniki so vsaj začasno zdravi. Ena tretjina bolnikov je bila še na različnih stopinjah ozdravljenja. Največ bolnikov je imelo raka na koži. Med njimi ni bilo bolnikov z notranjim rakom v golčancu, želodcu, črevesju, ki je veliko nevarnejši. Uspehi so res nad vse presenetljivi in posebno praktični zdravniki naj se poslužijo tega načina zdravljenja.«

Da ni Zeller zdravil tudi bolnikov ki imajo notrajnega raka, opravičuje s tem, da ni v Weilheimu nobene bolnišnice in torej zamore zdra-

viti le take bolnike, ki prihajajo k njemu. Prepričan pa je, da se bo njegov način zdravljenja obnesel tudi pri notranjem raku.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba »Zarlex«.
Tiska »Učiteljska Tiskarna« v Ljubljani.

Kavarna

se prodaja v Ljubljani iz proste roke.

Pisma je pošiljati pod šifro »kavarna« pošto ležeče Ljubljana I.

Iskušen kurjač

z dobrimi spričevali se sprejme takoj v »Tovarni za klej« (Leimfabrik) Ljubljana.

M. Zor, Ljubljana, Sv. Petra c. 38.

oblastveno kocesljeniran pokončevalec podgan, miši in mrčes.

Priznalno pismo:

Podpisani potrdim, da je gospod Miroslav Zor izvršil v moji hiši št. 37 in pripadajočem gospodarskem poslopu pokončanje miši in podgan, in sicer polom nastavljenja strupenih pastilj. — Tekom osmih dni in še preje ni bilo čutiti nobene živali več. Z uspehom sem zelo zadovoljen ter priporočam gosp. M. Zora v navedeni lastnosti.

Glince, 20. dec. 1911.

Josip Tribuč.

Konzumno društvo za Ljubljano in okolico

vpisana zadruga z omejeno zavezo

ima doslej deset prodajalen in sicer:

Ljubljana: Sodna ulica 4;
„ Krakovski nasip 10;
„ Vodmat, Bohoričeva ulica;
Šiška: Kolodvorska cesta (v lastni hiši)
Celovška cesta 1;

Vič-Glince: Tržaška cesta;
Jesenice: „pri Ferjanu“;
Jesenice-Fužine: na Savi, „pri Mencingerju“;
Koroška Bela: „pri Pristavcu“;

Tržič: „Pot na Bistrico“.

Lastna pekarna je v Šiški, Celovška cesta 1. — Osrednja pisarna: v Šiški, Kolodvorska cesta 56 (v lastni hiši), kjer je tudi glavno skladišče.

V Ljubljani je za pisma: poštni predal 13 (na glavni pošti) ter nabiralnik v prodajalni, Sodna ulica 4. — Čekovni in klerinski račun za denarni promet: št. 75.383 c. kr. poštne hranilnice.

Član društva lahko postane vsakdo, ki je svojepraven. Za pristop se je oglašiti bodisi v kaki prodajalni bodisi v pisarni. Pristopnina znaša 1 K delež 30 K.

Dosedaj so člani prejeli čistega dobička:

leta 1909.	...	K 2035—	(prvo leto)
„ 1910.	...	„ 11365/25	
„ 1911.	...	„ 16610/45	
Skupaj	...	K 30010/70	

Hranilne vloge združnikov se obrestujejo po 5 odstotkov od dne vloge do dne dviga. — Hranilne vloge se sprejemajo v pisarni kakor tudi v prodajalnah proti potrdilu podpisanim po najmanj enem članu načelstva ter prodajalnici poslovdje.

Nadzorstvo.

Načelstvo.

Vabilo na subskripcijo 2656 kosov akcij

„Kolinske tovarne za kavne primesi, trgovskega akcijskega podjetja“,

lit. B à K 200— nom.

Izredni občni zbor akcionarjev z dne 14. aprila 1912 je sklenil zvišati akcijski kapital z izdajanjem 5000 akcij, lit. B, popolnoma plačanih, glasečih se na ime à K 200— nom., in sicer tako, da se odda od teh novih akcij à K 200— nom. 2344 kosov akcijonarjem družbe „Mateja Buve sin, akcijska trgovska družba za kavne primesi“ kot nadomestilo za 3750 kosov akcij te družbe, ostalih 2656 kosov akcij lit. B à K 200— nom. pa proti gotovemu plačilu v izdajnem kurzu in pod pogoji, ki jih je pooblaščen določiti upravni svet.

Na podlagi tega pooblastila je izdal upravni svet 2344 novih akcij lit. B à K 200— nom. določenih za akcionarje Buveve akcijske družbe, in je dalje na seji dne 21. avgusta 1912 sklenil pogoje, pod katerim se izda ostalo število 2656 kosov novih akcij lit. B à K 200— nom. s čemur se popolnoma izvrši zvišanje akcijskega kapitala od K 2.000.000 na K 3.000.000.

Ker se bo del teh akcij porabil pri prevzetju podjetij gospoda Josipa Bergerja, ostaja dosedanji gospodom akcijonarjem glasom sklepa občnega zbora rezerviranih 1300 kosov novih akcij à K 200— nom.

Kolinska tovarna za kavne primesi, trgovsko akcijsko podjetje, zvišuje akcijski kapital z izdajanjem 2656 novih akcij à K 200— nom. v skupnem znesku K 531.200 in si dovoljuje vabiti svoje dosedanje gospode akcijonarje, da subskribirajo 1300 kosov teh novih akcij, ki so jim rezervirane, pod temi pogoji:

Subskripcija se vrši s posebnimi subskripcijskimi listi v Živnostenski banki v Pragi in njenih fillalkah, dalje pri Češki banki v Pragi in njenih fillalkah ter pri blagajnicah podjetja v Pragi, Ljubljani, Kolinu in Prostějovu. Subskripcijski kurz je določen za posestnike akcij starejših izdanj na K 300— Na stare akcije à K 400— pride principiuelno 1 nova akcija.

Gospodje akcionarji, ki se udeležijo subskripcije, naj predložijo pri izvršitvi subskripcije svoje stare akcije (brez kuponskih pol), ki se jim po zaznamovanju izvršene subskripcije takoj vrnejo. Obenem s prigrasitvijo je treba položiti kavejco K 150— v gotovini za vsako subskribirano novo akcijo, ostanek pa mora biti plačan do dne 1. oktobra 1912. Obenem s tem ostankom subskribirane valute je treba tudi plačati 6% obresti od posamnih vplačil od dne 1. julija 1912 pa do dne vplačitve. Subskripcijski termin je določen do dne 10. septembra 1912. Upravni svet si pridržuje pravico izvršiti repartitijo na novo subskribiranih akcij po sklepu subskripcije. Kdor bi se ne držal pogojev subskripcije, izgubi pravice na subskribirane akcije, in zneski, ki jih je vplačal, pripadejo fondu akcijske družbe.

One akcije, glede katerih bi dosedanji gospodje akcionarji svoje prednostne pravice ne izvršili, ter 1356 kosov akcij, ki jim niso bile rezervirane, ponudi upravni svet novim subskribentom pri kurzu K 355— za kos.

V Pragi, dne 24. avgusta 1912.

Kolinska tovarna za kavne primesi, trgovsko akcijsko podjetje.

Vincenc Krička, predsednik upravnega sveta.